

Warszawa, 28.07.2021 r.

Memorandum ZPP w sprawie alternatywnego rozwiązania dla przedsiębiorców w Polskim Ładzie

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców postuluje o rezygnację z obciążenia przedsiębiorców składką NFZ proporcjonalną do dochodów oraz pozostawienie możliwości odliczenia składki na NFZ od podatku PIT płaconego przez przedsiębiorców.

Ponadto proponujemy pozostawienie w systemie jedynie trzech, prostych podatkowo form prowadzenia działalności gospodarczej: Małą Działalność Gospodarczą do 120 tys. zł rocznie przychodu, a dla pozostałych przedsiębiorców do wyboru: podatek liniowy na dotychczasowych zasadach lub ryczałt od przychodów ze zmienionymi stawkami.

Uzupełnienie potencjalnych wpływów budżetowych wynikających z zaproponowanych w Polskim Ładzie zmian umożliwić ma wprowadzenie jednolitej stawki VAT idącej w parze z transferem społecznym w postaci socjalnej karty płatniczej (w celu ograniczenia negatywnych skutków wzrostu cen dla najuboższych) oraz wprowadzenie minimalnej stawki podatku CIT w wysokości 1.0% od przychodów osiągniętych w danym roku podatkowym.

Polska stoi przed możliwością podniesienia ekonomicznej efektywności systemu podatkowego, dzięki przerzuceniu ciężaru z opodatkowania pracy na czynniki wprowadzające mniejsze zniekształcenia w ekonomicznej równowadze rynków. Zaproponowane przez nas rozwiązanie polegające na wprowadzeniu jednolitej stawki VAT idącej w parze z transferem społecznym w postaci socjalnej karty płatniczej wpłynie na krańcowy wzrost skłonności do oszczędności wśród gospodarstw domowych i wygeneruje inwestycje stanowiące impuls prorozwojowy w przyszłości. Natomiast uzależnienie minimalnej stawki podatku CIT w zależności od przychodów jest rozwiązaniem dzięki któremu uzyskamy dodatkowe wpływy podatkowe od podmiotów, które korzystając z optymalizacji podatkowej podatku płacą niewiele lub wcale.

W ciągu ostatnich lat w Polsce obserwujemy wyraźny spadek udziału inwestycji w relacji do PKB (z 20,1% w 2015 do 18,4% w 2019), podczas gdy średnia UE28 w tym czasie była rosnąca (z 19,7% w 2015 do 21,6% w 2019). Na podstawie corocznych raportów publikowanych przez PARP o stanie sektora MŚP możemy zauważyć, że w tym czasie inwestycje rosły najwolniej właśnie w tym sektorze (wzrost o 2,8% w 2018 roku), podczas gdy dwucyfrowe wzrosty inwestycji notowały jedynie duże firmy, w dużej mierze prowadzące działalność gospodarczą jako osoby prawne (wzrost o 11,7% w 2018 roku). Nałożenie dodatkowych obciążeń podatkowych na mniejszych przedsiębiorców przełoży się na dodatkowy spadek inwestycji oraz wpłynie na pogorszenie konkurencyjności sektora MŚP w stosunku do dużych podmiotów.

Tabela 1. Zestawienie efektów fiskalnych zaproponowanych przez ZPP działań dyskrejonalnych

Lp.	Nazwa reformy	Efekt fiskalny w 2022 roku w mln zł w porównaniu do Polskiego Ładu		
1.	Rezygnacja z proporcjonalnej do dochodu składki NFZ dla przedsiębiorców oraz pozostawienie możliwości odliczenia składki NFZ od podatku PIT	NFZ	-8 836,18	
		PIT	-14 735,28	
2.	Jednolity podatek 20% od przychodu dla MDG do przychodu 120 tys. rocznie i likwidacja wszystkich podatków i składek dla tej formy prowadzenia działalności	ZUS,NFZ,PIT	1 871,89	
3.	Pozostała działalność gospodarcza wybierająca zamiast PIT wprowadzenie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych: 1) 7% przychodów osiąganych z wykonywania wolnych zawodów i wykonywania działalności artystycznej; 2) 4% przychodów ze świadczenia usług; 3) 2% przychodów z wykonywania działalności handlowej lub działalności gastronomicznej; 4) 1.5% przychodów z wykonywania działalności produkcyjnej lub wytwórczej; 5) 2% przychodów, o których mowa w art. 6 ust. 1d.) oraz podniesienie NFZ do 90% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw	Ryczałt od przychodów zamiast PIT	2 968,02	
		Podwyższenie podstawy składki NFZ	2022 80% przeciętnego wynagrodzenia = 433,33zł miesięcznie	261,21
			2023 90% przeciętnego wynagrodzenia = 515,78zł miesięcznie	552,72
4.	Pozostała działalność gospodarcza wybierająca rozliczanie się liniowym podatkiem PIT Stopniowe podnoszenie NFZ co roku do 90% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw	Podwyższenie podstawy składki NFZ	2022 80% przeciętnego wynagrodzenia = 433,33zł miesięcznie	112,08
			2023 90% przeciętnego wynagrodzenia = 515,78zł miesięcznie	237,19
5.	CIT minimalny 1,0% przychodów	CIT	41 333,42	
6.	Socjalna karta płatnicza Zasiłek socjalny dla osób których dochód na członka rodziny nie przekracza 80% minimum socjalnego (1 109,88zł w 2022 roku, zostałyby nim objęte 29,5% populacji Polski, czyli 11,25 mln osób) w wysokości 20% minimum socjalnego, czyli 277,47 zł miesięcznie na osobę.		- 37 471,56	
7.	Jednolita stawka VAT 18,75%	VAT	23 661,28	

Metodologia

Prognozowane dochody podatkowe w 2022 wyznaczone zostały poprzez przemnożenie dochodów fiskalnych za ostatni dostępny rok z tytułu danego podatku przez prognozowane dynamiki nominalnego wzrostu PKB zawarte w prognozie z Wieloletniego Planie Finansowego Państwa na lata 2021-2024 z kwietnia 2021 roku (MF 2021a). Następnie w prognozowanych wielkościach uwzględniono również działania dyskrecyjne, takie jak zmiana w macyry stawek VAT, której skutek fiskalny odczytano z Oceny Skutków Regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Ordynacja podatkowa z listopada 2018 (OSR 2018). W obliczeniach dotyczących Polskiego Ładu założono wysokość minimalnej stawki NFZ na poziomie obecnie obowiązującej podstawy, czyli 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.

Jednolity podatek 20% od przychodu dla MDG

Proponujemy wprowadzenie jednolitego podatku 20% od przychodu dla podmiotów korzystających obecnie z mały ZUS plus osiągających przychody do 120 tys. rocznie, oraz likwidacja wszystkich podatków i składek dla tej formy prowadzenia działalności. Korzystając z zeznań podatkowych PIT (MF, 2020b), przy uwzględnieniu prognozowanej dynamiki wynagrodzeń (MF 2021a), oszacowano, że prognozowana liczba przedsiębiorców, która w 2022 roku osiągnie przychody z działalności gospodarczej rocznie nie większe niż 120 tys. zł wynosi 542 tysiące). Średnia liczba przepracowanych miesięcy 10,7 została przybliżona dzięki odniesieniu wpływów z NFZ do obowiązującej kwoty w 2017 roku, dzięki czemu udało się zredukować wpływ zbiegów kilku form zatrudnienia. Na wprowadzeniu podatku jednolitego skorzystają najbardziej przedsiębiorstwa osiągające przychody do 13 tys. złotych rocznie, ponieważ w tej grupie udział wypracowanego dochodu w przychodzie z działalności jest najwyższy i wynosi ponad 60% przychodu (MF 2020b). Roczny koszt zmiany policzono w odniesieniu do systemu zaproponowanego w Polskim Ładzie, przy założeniu minimalnej stawki NFZ na poziomie obecnie obowiązującego 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.

Pozostała działalność gospodarcza wybierająca ryczałt od przychodów zamiast PIT

Rozkład dochodów i liczebność przedsiębiorstw wyznaczono w oparciu o dane zeznań podatkowych (MF, 2020b). Liczba tych przedsiębiorstw w 2017 roku wynosiła 1 297 978. Są to przedsiębiorstwa osiągających przychód roczny powyżej 120 tys. zł rozliczające się PIT-28 lub PIT-36. Średnia liczba przepracowanych miesięcy 10,7 została przybliżona dzięki odniesieniu wpływów z NFZ do obowiązującej kwoty w 2017 roku, dzięki czemu udało się zredukować wpływ zbiegów kilku form zatrudnienia. Dla tej grupy przedsiębiorców proponujemy zamiast podatku PIT wprowadzenie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych w wysokości:

- 1) 7% przychodów osiąganych z wykonywania wolnych zawodów i wykonywania działalności artystycznej;
- 2) 4% przychodów ze świadczenia usług
- 3) 2% przychodów z wykonywania działalności handlowej lub działalności gastronomicznej
- 4) 1.5% przychodów z wykonywania działalności produkcyjnej lub wytwórczej
- 5) 2% przychodów, o których mowa w art. 6 ust. 1d.)

Do określenia wielkości przychodów z poszczególnych typów działalności wykorzystano statystyki przychodu z działalności gospodarczych według sekcji PKD (MF, 2020b), dla których średnie wartości przeskalowano przez współczynnik odpowiadający stosunkowi średnich dochodów i przychodów na formularzach PIT28 i PIT36 w stosunku do średnich przychodów i dochodów dla wszystkich formularzy. Wartości nominalne przeniesiono do warunków 2022 roku wykorzystując nominalne dynamiki wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw. Liczba przedsiębiorców została oszacowana na podstawie danych o liczbie formularzy PIT-28 i PIT-36 w poszczególnych sekcjach PKD(MF, 2020b). Systemem odniesienia, z którym porównujemy dochody fiskalne jest system podatkowo-składkowy zaproponowany w Polskim Ładzie przy założeniu, że składka NFZ płacona przez przedsiębiorcę będzie nie mniejsza niż obecnie płacona składka, której podstawę stanowi 75% przeciętnego wynagrodzenia. Dla tej grupy przedsiębiorstw proponujemy utrzymanie ryczałtowej składki NFZ oraz stopniowe zwiększanie podstawy jej wymiaru do 90% przeciętnego wynagrodzenia w 2023, przy uwzględnieniu średniej liczby przepracowanych miesięcy 10,7.

Tabela 2. Oszacowanie efektów fiskalnych w warunkach 2022 roku z wprowadzenia ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych dla osób prowadzących działalność gospodarczą rozliczających się PIT-28 i PIT-36

sekcja	nazwa	stawka	przychód śr.	dochód śr.	liczba osób	przychód suma	Podatek PIT
A	Rolnictwo	1.5%	567 498	88 995	21 669	12 297 322 270	184 459 834
B	Górnictwo	1.5%	631 911	106 832	531	335 593 515	5 033 903
C	Przetwórstwo	1.5%	343 226	66 117	124 792	42 831 902 470	642 478 537
D	Energetyka	1.5%	314 408	64 379	983	309 014 586	4 635 219
E	Dostawy wody i odpady	1.5%	398 053	80 126	3 380	1 345 362 327	20 180 435
F	Budownictwo	1.5%	177 438	57 420	210 358	37 325 409 370	559 881 141
G	Handel	2.0%	366 759	38 368	234 285	85 926 249 786	1 718 524 996
H	Transport	4.0%	307 512	40 264	76 487	23 520 585 260	940 823 410
I	Gastronomia i zakwaterowanie	2.0%	218 770	34 589	33 182	7 259 264 945	145 185 299
J	Informacja i komunikacja	4.0%	99 299	40 757	56 679	5 628 142 241	225 125 690
K	Finanse	4.0%	674 209	31 818	28 464	19 191 019 997	767 640 800
L	Nieruchomości	4.0%	457 354	72 254	17 492	8 000 263 285	320 010 531
M	Nauka i technika	4.0%	115 785	37 141	187 256	21 681 446 484	867 257 859
N	Działalność wspierająca	4.0%	163 847	36 332	54 723	8 966 227 001	358 649 080
P	Edukacja	4.0%	63 256	19 386	47 452	3 001 590 733	120 063 629
Q	Zdrowie	7.0%	81 639	35 096	102 720	8 385 913 642	587 013 955
R	Kultura i rozrywka	7.0%	87 641	24 578	17 574	1 540 207 754	107 814 543
S	Pozostałe usługi	7.0%	59 695	14 915	77 916	4 651 184 165	325 582 892
				suma	1 297 978		7 900 361 752

Pozostała działalność gospodarcza wybierająca podatek liniowy

Liczebność tych przedsiębiorstw w 2017 roku wynosiła 557 003 spośród 2 396 981 wszystkich przedsiębiorców (MF, 2020b). Średnia liczba przepracowanych miesięcy 10,7 została przybliżona dzięki odniesieniu wpływów z NFZ do obowiązującej kwoty w 2017 roku, dzięki czemu udało się zredukować wpływ zbiegów kilku form zatrudnienia. Proponujemy pozostawienie możliwości rozliczenia podatkiem liniowym PIT na zasadach Polskiego Ładu, czyli podniesieniu kwoty wolnej oraz utrzymanie ryczałtowej składki NFZ przy stopniowym zwiększaniu podstawy jej wymiaru do 90% przeciętnego wynagrodzenia w 2023.

Jednolita stawka VAT

Całkowitą wartość ulg i zwolnień z tytułu obłożenia pewnych towarów niższymi, zerowymi stawkami lub zwolnionych całkowicie z podatku VAT wyznaczono w oparciu o publikację „Preferencje podatkowe w Polsce” (MF 2017), zgodnie z którą wartość preferencji podatkowych w sferze podatku VAT w 2015 r. oszacowano na 46,04 mld zł, co stanowi 36,5% całkowitych wpływów z podatku VAT w 2015 roku. Utrzymując stały udział procentowy tej preferencji podatkowej w całkowitej sumie wpływów z tego tytułu oraz uwzględniając skutek fiskalny jaki miała dla budżetu zmiana w macierzy stawek VAT w 2020 roku oszacowano, że całkowita baza podatkowa w 2022 wyniesie 1 237,78 mld zł. Przy nałożeniu na nią jednolitej stawki VAT w wysokości 18,75% wpływy podatkowe z tytułu VAT w 2022 roku byłyby wyższe o 23,66 mld zł.

Podatek CIT nie mniej niż 1% przychodu

Objęcie wszystkich podmiotów będących podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych minimalną wysokością podatku CIT wysokości 1% przychodów generowanych w danym roku. W obliczeniach wykorzystano dane publikowane przez MF o przychodach podatników CIT będących grupami kapitałowymi (MF 2020d) oraz indywidualny rejestr podatników CIT których wartość przychodów w danym roku podatkowym przekroczyła równowartość 50 mln euro (MF 2020e). Dodatkowe wpływy budżetowe od tych kategorii podatników z tytułu przyjęcia minimalnej stawki podatku CIT na poziomie 1% przychodów w 2022 wyniosłyby odpowiednio 548,85 mln zł oraz 33 399,99 mln zł. Trzecią kategorią podatników uwzględnionych w zestawieniu są podmioty wykazujące stratę. W 2018 roku liczba podmiotów wykazujących stratę w rozliczeniu podatku CIT wyniosła 167 470, co stanowi 33% wszystkich podatników CIT (MF 2019). Założono, że liczba podmiotów w 2022 roku pozostaje taka sama jak w 2019, a prognozowane przychody spółek w 2022 zmieniają się w proporcji do dynamiki prognozowanego (MF 2021a) tempa wzrostu nominalnego PKB. Mając do dyspozycji informację o średnim przychodzie przypadającym na jednego podatnika CIT (MF 2019) po wyłączeniu z tej grupy podmiotów których zeznania podatkowe są publikowane (MF 2020d) i (MF 2021e) prognozowana wartość przychodów w 2022 roku przypadająca na jednego podatnika wynosi 4 737 223 zł. Wartość tę przemnożono przez liczbę podatników CIT wykazujących stratę oraz stawkę 1%

Socjalna karta płatnicza

Zasiłek socjalny dla osób których dochód na członka rodziny nie przekracza 80% minimum socjalnego (1 109,88zł w 2022 roku, zostałyby nim objęte 29,5% populacji Polski, czyli 11,25 mln osób) w wysokości 20% minimum socjalnego, czyli 277,47 zł miesięcznie na osobę. Prognozowana wartość minimum socjalnego w na dany rok określana byłaby na podstawie ostatnich opublikowanych danych Instytut Pracy i Spraw Socjalnych przemnożonych przez prognozowaną dynamikę wzrostu wskaźnika CPI na dany rok. Szacunkowa liczba osób objętych programem wyniosłaby 11,25 miliona osób. Liczba ta powstała poprzez dodanie do zasięg sfery niedostatku (GUS 2020a), czyli osób dla których dochód na członka rodziny nie przekroczył minimum socjalnego (39.4% populacji) pomniejszonej o 20% czyli 3,8 mln osób, oszacowanych z przybliżonej krzywej rozkładu dochodów rozporządzalnych (GUS 2020b), które osiągają miesięczne dochody pomiędzy 80% minimum socjalnego a 100% minimum socjalnego. Pomimo, że obserwujemy spadek zasięgu strefy niedostatku w ostatnich latach, to z racji wystąpienia kryzysu założono taki sam zasięg strefy w 2022 jaki miał miejsce w 2019 roku.

Bibliografia

Eurostat (2021), *National Tax Lists*, online: [Tax revenue statistics - Statistics Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1)

GUS (2020b), *Budżety gospodarstw domowych w 2019 r.*, Warszawa

GUS (2020a), *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, Warszawa

Ministerstwo Finansów (2017), *Preferencje podatkowe w Polsce*, 2015

Ministerstwo Finansów (2019), *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób prawnych za 2018 rok*, online: [Informacje dotyczące rozliczenia podatku dochodowego od osób prawnych - Otwarte Dane](https://www.gov.pl/web/gov/informacje-dotyczace-rozliczenia-podatku-dochodowego-od-osob-prawnych)

Ministerstwo Finansów (2020b), *Wybrane aspekty systemu podatkowoskładkowego na podstawie danych PIT i ZUS 2016*, Warszawa

Ministerstwo Finansów (2020c), *Uzasadnienie do ustawy budżetowej 2021*, Online: *Budżet na 2021 - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl (www.gov.pl)*

Ministerstwo Finansów (2020d), *Podatkowe grupy kapitałowe*, stan na 1 sierpnia 2020 r., Warszawa

Ministerstwo Finansów (2020e), *Podatnicy indywidualnie*, stan na 1 sierpnia 2020 r., Warszawa

Ministerstwo Finansów (2021a), *Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2021-24*, Warszawa

Ocena Skutków Regulacji (2018) [w:] *Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw*, Dz. U. 2018, poz. 2193

ZUS (2020), *Prognoza wpływów i wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na lata 2021-2025*, Warszawa